

ÕIGUSKANTSLER

Pr Ene Ergma
Riigikogu esimees
ap.kk@riigikogu.ee

Teie 31.05.2011 nr 1-9/5
Õiguskantsler 10.06.2011 nr 10-2/110809/1103025

Vastus Riigikogu liikme kirjalikule küsimusele

Austatud Riigikogu esimees

Tänan Teid Riigikogu liikme Liisa-Ly Pakosta esitatud kirjaliku küsimuse edastamise eest.

Riigikogu liikme kirjaliku küsimuse esitamisega seonduvat reguleerivad Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse (RKKTS) §-d 147–148. RKKTS § 147 lõike 1 järgi võib kirjaliku küsimuse esitada õiguskantslerile tema võimkonda kuuluva üksikküsimuse kohta teabe saamiseks. RKKTS § 147 lg 2 lause 1 järgi peab küsimus olema lühike ning võimaldama lühikest vastust. RKKTS § 148 kohaselt vastab küsimuse adressaat küsimusele kirjalikult 10 tööpäeva jooksul selle edastamisest arvates.

Riigikogu liige Liisa-Ly Pakosta selgitab oma kirjalikus küsimuses, et tema poole on pöördunud mitu lapsevanemat, kes osalesid sel aastal Tallinna 32. Keskkooli põhikooli esimesse klassi õpilaste vastuvõtuks korraldatud katsetel, ning nende lastevanemate hinnangul koheldi lapsi kooli vastuvõtukatsetel teiste lastevanemate ja laste juuresolekul alandavalt. Riigikogu liige selgitab, et sama probleemi tõstatas lapsevanem ka meedias, täpsemalt oli Liisa-Ly Pakosta sõnade kohaselt tegu 27.05.2011 infoportaali Delfi lugejakirjaga. Nii Riigikogu liikme poole pöördunud lapsevanemad kui ka meedias oma lugu jutustanud lapsevanem on soovinud jääda avalikkuse suhtes anonüümseks. Liisa-Ly Pakosta esitab oma kirjas esiteks küsimuse, kas Tallinna 32. Keskkool rikkus laste põhiõigusi ja Eesti Vabariigi lastekaitseseaduse § 31 lõiget 1, ning teiseks, millised on minu kui õiguskantsleri võimalused, et vältida tulevikus selliseid laste väärkohtlemise juhtumeid koolides.

Selgitan, et minu arusaamise järgi on kirjaliku küsimuse instituudi raames põhjendatud õiguskantslerile esmajoones selliste küsimuste esitamine, mis otseselt seonduvad läbiviidud (sisuline ja menetluslik aspekt) või alustatud menetlustega (menetluslik aspekt). Viimast muuhulgas põhjusel, et nii õigustloova akti või aktide põhiseaduspärasuse kui ka ombudsmani menetluse raames haldusaktide ja toimingute kiiranalüüs (10 tööpäeva jooksul vastamine) ei võimalda üldjuhul selgitada välja kõiki asja lahendamiseks vajalikke asjaolusid. Osapoolte ärakuulamata jätmine ei ole aga kooskõlas hea halduse tavaga, mille järgimise kohustus seob ka õiguskantslerit.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Käesolevaks hetkeks ei ole ma kirjalikus küsimuses kirjeldatud juhtumite osas alustanud ega läbi viinud ühtegi menetlust. Seega ei ole nimetatud küsimuse läbivaatamine kirjaliku küsimuse raames minu pädevuses juba esitatud põhjusel. Kuna käesolevas asjas ei ole isikud, kelle põhiõigusi on väidetavalt rikutud, minu poole pöördunud isiklikult või oma volitatud esindaja kaudu, siis ei pea ma võimalikuks alustada ka menetlust põhiõiguste ja -vabaduste ning hea halduse tava järgimise kontrollimiseks vastavalt õiguskantsleri seaduse § 19 lõikele 1. Pean ombudsmani menetluse raames äärmiselt oluliseks, et väidetavad kannatanud oleksid minu uurimisega nõus. Selle eesmärk on tagada, et (n-ö üllal eesmärgil) alustatud menetlus ei põhjustaks neile (tahtmatult) uusi täiendavaid üleelamisi.

Kuigi mul ei ole võimalik selgitada kirjaliku küsimuse instituudi raames välja kõiki käesolevas asjas tähendust omavaid asjaolusid ja ma ei saa seetõttu võtta seisukohta konkreetset kooli puudutavate väidete õigsuse osas, pean siiski võimalikuks öelda järgmist.

Leian, et kirjeldatud viisil koolikatsete läbiviimine ja katsete põhjal tehtud otsuste avalikustamine võib olla last alavääristav ja teda hirmutav Eesti Vabariigi lastekaitseseaduse § 31 lg 1 mõttes. Tallinna Haridusamet on oma kodulehel¹ avaldanud info, mille kohaselt peab koolivalmiduse väljaselgitamine toimuma vanema juuresolekul. Lapsel ei tohi tekkida hirmutunnet või alaväärsust - õhkkond peab olema heatahtlik ning pingevaba, et saavutataks suhetes maksimaalne avatus, vestluse eesmärk on teada saada, mis last huvitab, mida laps juba teab ja oskab. Raske on pidada nimetatud nõuete ja eesmärkidega kooskõlas olevaks lapse teadmiste ja oskuste hindamist Riigikogu liikme poolt kirjeldatud viisil, mis eeldab mh lapse valmidust ja oskus suure hulga talle võõraste täiskasvanute ees esineda ja ka võimaliku negatiivse väärtushinnangu talumist sama auditooriumi ees. Lisaks tekitab sellise praktika rakendamine küsimusi seoses õpilase isikuandmete võimaliku lubamatu avalikustamisega kooli poolt. Kokkuvõttes olen seisukohal, et koolid peavad korraldama katsete läbiviimise viisil, mis välistaks eeltoodud ohud.

Riigikogu liige on esitanud küsimuse ka minu võimaluste kohta vältida tulevikus kirjeldatuga sarnased laste väärkohtlemise juhtumeid koolides. Leian, et sellist preventiivset eesmärki teenib eelkõige minu seisukoha väljendamine käesolevas avalikult kättesaadavas kirjas. Samuti kavatsen tulevikus koolides põhiõiguste ja -vabaduste tagamiseks läbiviidavate kontrollimenetluste puhul pöörata senisest suuremat tähelepanu koolikatsete läbiviimise korraldusele.

Tänan Teid veel kord küsimuse edastamise eest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

¹ Info kättesaadav veebilehel: <http://www.tallinn.ee/est/haridus/Kooliks-ettevalmistus>